

PAŠVALDĪBAS UN ATVĒRTIE DATI

Informācija kļūst vērtīgāka, kad ar to dalāmies, un tā zaudē vērtību to nobēdzinot. Atvērti dati veido diskusiju, ceļ sabiedrības labklājību un palīdz nodrošināt efektīvāku publisko resursu izmantošanu.

Open Government Working Group

Lieliski datu atkalizmantošanas piemēri ir Rīgas un Jelgavas sabiedriskā transporta sarakstu Android aplikācijas.

Tās ļauj aplūkot pieturvietu karti un autobusu atiešanas sarakstu un, izmantojot to, ka telefona aparāts zina arī jūsu atrašanās vietu, atradis tuvāko pieturu izvēlētajam brauciena maršrutam un parādīs transportlīdzekļa atiešanas laiku atbilstoši transporta kustības sarakstam. Iespējams saglabāt biežāk izmantotos maršrutus.

Android.lv: <http://bit.ly/gfUD6l>

Atvērti dati ir visi iestādes ikdienas darba vajadzībām sagatavoti pamatdati, kas neattiecas uz identificējamu fizisku personu un ir

Kas ir atvērtie dati?

Dati ir fakti, pamata informācija, kas ikvienam no mums nepieciešama lēmumu pieņemšanai. Valsts un pašvaldību iestādēm tie vajadzīgi, lai sekmīgi īstenotu tām noteiktos un uzticētos pienākumus. Daļu no darbam nepieciešamās informācijas rada iestādes pašas, bet daļu tām sniedz iedzīvotāji.

Būtiska, iespējams, pat lielākā daļa šīs informācijas, šobrīd tiek radīta, apkopota un uzkrāta elektroniski – datubāzēs vai elektroniskos informācijas nesējos. Tas nozīmē, ka ar informāciju jeb datiem dalīties kļūvis daudz vienkāršāk, ātrāk un lētāk.

Lielākā daļa valsts reiz izmantoto datu noveco, tā arī nekad neiegūstot citu pielietojumu kā vien sākotnēji paredzētais. Daļu ziņu valsts varētu izmantot arī citiem mērķiem, tomēr visbiežāk tas nenotiek ierobežotu finanšu līdzekļu dēļ vai neredzot citu iespējamu lietderīgu pielietojumu.

Domāt par atvērtiem datiem nozīmē paraudzīties uz iestāžu ikdienas darbu no praktiķa skatu punkta. Dati ir neapstrādāta informācijas pamatmasa, fakti, kurus, pieliekot pūles, zināšanas vai ieguldot papildu līdzekļus, iestāde pārvērš sev vai iedzīvotājam nepieciešamā “produktā” vai “pakalpojumā”.¹

Savukārt, ja dati ir brīvi pieejami arī ārpus iestādes, kas tos radījusi vai apkopojusi, iniciatīvu radīt kaut ko jaunu un noderīgu var uzņemties katrs no mums – vienkārši rīkojoties sabiedrības labā vai veidojot uzņēmumu, kura sniegtais pakalpojums būs noderīgs visiem un sniegs pienesumu ekonomikas attīstībai.

Atvērtiem datiem nav vienotas, vispārpieņemtas vai juridiskas definīcijas. Tos visbiežāk raksturo rekomendējošu principu kopums, sniedzot vadlīnijas kā rīkoties, lai apkopojot, uzglabājot un apstrādājot datus, informācija, kas reiz apkopota viena mērķa sasniegšanai, varētu ērti kļūt par vērtīgu resursu arī citu ideju īstenošanai. Turklāt tāda produkta vai satura veidošanā, kas varbūt pavisam nav saistīts ar to vākšanas vai veidošanas sākotnējo mērķi valsts pārvaldē.

Kā atpazīt un radīt atvērtus datus?

2000-šo gadu sākumā grupa jauno tehnoloģiju ekspertu nodefinēja šobrīd plaši atzītus atvērto datu pamatprincipus.ⁱⁱ Saskaņā ar tiem atvērtus datus no jebkuriem citiem datiem nošķir astoņas vienkāršas pazīmes:

1. **Dati ir pilnīgi** – pieejama ir visa informācija par noteiktu tēmu, laika posmu utt.
2. **Sākotnēji** - neapstrādāti, tieši tādi, kādi iegūti no pirmavota.
3. **Aktuāli** – bez pieejamības priekšnoteikumiem, piemēram, laika noilguma.
4. **Publiski** – tādi, kuriem var viegli un ātri piekļūt plašs cilvēku loks.
5. **Mašīnlasāmi** – strukturēti veidā, kas piemērots elektroniskai apstrādei.
6. **Nediskriminē** – ir pieejami katram, kurš izsaka vēlmi tos iegūt, arī anonīmi.
7. **Glabājas atvērtā datu formātā** – tādā, pār kuru nevienam nav izņēmuma kontroles.
8. **Nav juridisku šķēršļiem to izmantošanai** - tos neapgrūtina licences vai tiesiski, pamatoti noteikti ierobežojumi ziņu izmantošanai.

Vai atvērtos datus regulē kāds likums?

Vistuvāk atvērto datu nostiprināšanai normatīvajos aktos ir nonākusi Eiropas Savienībaⁱⁱⁱ, pieņemot Valsts sektora informācijas atkalizmantošanas direktīvu.^{iv} Latvijā, izpildot direktīvas saistības, tajā noteiktie pamatprincipi Latvijā ir iestrādāti Informācijas atklātības likumā.^v

Direktīva pievērš pastiprinātu uzmanību valsts vai publiskā sektora rīcībā esošās informācijas ekonomiskā potenciāla atraisīšanai. Nosakot visām dalībvalstīm kopīgus un vienotus principus rīcībai ar šādiem datiem, Eiropas Savienība mudina tās nodot „atkalizmantošanai” ekonomikā pēc iespējas vairāk valsts sektora informācijas.

Direktīva pievērš pastiprinātu uzmanību vairākiem būtiskiem šķēršļiem publiskā sektora informācijas brīvai atkalizmantošanai: valsts iestāžu centieniem maksimāli atgūt datu izveidē ieguldītos līdzekļus, neapzinoties netiešo ieguvumu, ko sniedz datu nodošana plašai atkalizmantošanai; valsts un privātā sektora neveselīgai konkurencei, veidojot datu produktus; praktiskiem šķēršļiem, kas traucē datu pieejamībai – piemēram, nepietiekama informāciju par atkalizmantošanai pieejamajām ziņām.

Tiesa, Informācijas atklātības likums nostiprina tikai divus – plašākos un abstraktākos - no direktīvā ietvertajiem pamatprincipiem – vienlīdzību informācijas atkalizmantošanā un juridisku šķēršļu radīšanas aizliegumu. Tehniskie jautājumi – standarti - atstāti katras valsts ziņā. Latvija tiem vēl nav pieķērusies.

**PIEMĒRI AR EKONOMISKU
LABUMU:**

Informācija par uzņēmumiem,
tiesu un likumdošanas informācija
(Lursoft.lv, arī Firmas.lv)

Kartes, atlanti un cita ģeotelpiska
informācija ([Karšu apqāds](http://Karšu_apqāds)
Jānasēta)

Stāvvietas un citu pakalpojumu
apmaksas ar sms Rīgas pilsētā,
Teātra izrāžu un citu kultūras
pasākumu biļešu iegāde tiešsaistē
(Mobilly.lv, Bezrindas.lv)

Iepirkumu uzziņu banka –
informācija par aktuālajiem
publiskajiem iepirkumiem
(www.iub.lv)

**PIEMĒRI AR SABIEDRISKU
LABUMU:**

Opendata.lv

Apkaimes: www.apkaimes.lv –
informācija par notikumiem Rīgas
apkaimēs, iespēja līdzdarboties

1188.lv Kartes – Vēlēšanu iecirkņi,
Rīgas svētki

Latvijas Universitātes un Rīgas
Tehniskās Universitātes nodarbību
sarakstu Android aplikācija

Balticmaps.eu - Rīgas sastrēgumu
karte

Kādu labumu atvērtie dati var sniegt pašvaldībai?

Atvērtie dati var ietaupīt pašvaldības līdzekļus un sniegt papildus pienesumu tās budžetam – dalot pienākumu izstrādāt jaunas aplikācijas ar privātā sektora pārstāvjiem. Tāpat datu pieejamība var veicināt sabiedrības iesaisti pašvaldības darbā un nodrošināt aktīvu un radošu palīdzību tās funkciju īstenošanā.

Ekonomisko funkciju visskaidrāk raksturo ES mērķi - panākt, lai laikā, kad tehnoloģijas datu apstrādei ir vispārpieejamas, viegli un ērti izmantojamas, bet informācija kļuvusi par vienu no neapstrīdami vērtīgākajām “izejvielām” jaunu produktu radīšanai.

Pētījumi^{vi} un ES regulējuma pamatā liktās idejas pierāda, ka, atverot savas datu krātuves, valsts nodokļos vai citā - netiešā - veidā var atgūt daudz vairāk finanšu līdzekļu, nekā tā iegulda datu sagatavošanā. Turpretī, ja dati atrodas datu bāzē tikai tādēļ, lai tiktu papildināti gadījumiem, kad tie nepieciešami pārvaldes darbiniekiem, tie nedz rada pievienoto vērtību un palīdz attīstīt valsts ekonomiku, papildinot tās budžeta ienākumus un vairojot labklājību.

Pilsēta, kā to parāda arī turpmāk aplūkoti piemēri, var ietaupīt pati datus neapstrādājot.

Dati rada **sabiedrisku labumu**, kad to atkalizmantošana nav saistīta vienīgi ar ekonomiski vērtīgu datu kopu izmantošanu un peļņas gūšanu (kartes, ziņas par iedzīvotājiem, uzņēmumiem u.tml), bet sniedz pienesumu sabiedrības labklājībai un līdzdalībai.

Šeit minami produkti, kas palīdz atrast vai izmantot pilsētas publiskos pakalpojumus, atrast līdzīgi domājošos, veicināt sadarbību un domu apmaiņu un, protams, nodrošināt aktīvu un iedarbīgu sabiedrības uzraudzību pār valsts institūciju darbu.

Datu vai informācijas pieejamība?

Atvērto datu kustību bieži jauc ar prasībām nodrošināt piekļuvi valsts institūciju rīcībā esošajai informācijai (atklātību).

Informācijas pieejamības un datu atvērtības būtiskākā atšķirība ir informācijas funkcija. Informācijas atklātība ļauj iedzīvotājiem sekot tiem interesējošiem notikumiem pārvaldē, aizstāvēt savas tiesības vai iesaistīties pārvaldes lēmumu izstrādē. Informācijas atkalizmantošana (atvērtie dati) valsts informāciju aplūko kā resursu – pamatu jauna satura radīšanai, turklāt būtiska nav vis atsevišķa informācijas vienība, piemēram, dokuments, bet gan to kopums.

Atsevišķos gadījumos informācijas pieprasījumi var aptvert ziņas par ilgstošu laika periodu un būt apjomīgi informācijas vienību ziņā, kā arī ietvert lūgumu sniegt informāciju elektroniskā formā. Tomēr tikai ļoti retos gadījumos tie būs attiecināmi uz pārvaldes darbības sākotnējiem datiem, visbiežāk informāciju par iestādes lēmumu vai rīcību noteiktā jautājumā.

Kā atvērtie dati nonāk pie interesentiem?

Visbiežāk valdības izveido interneta vietnes, kur, apzinot savus krājumus un nepieciešamības gadījumā nosakot vienotas tehniskās prasības (datu formu), regulāri ievieto jaunas datu kopas vai papildina jau esošās.

Ielūkojieties [Wikipedia](#), lai atrastu redzamākās un zināmākās valdību veidotās atvērto datu vietnes! Pie sava portāla strādā arī [ES institūcijas](#), bet to jau izveidojusi informācijas pieejamībai tradicionāli noslēgtā [Pasaules Banka](#).

Kādi dati visbiežāk ir “atvērti” pašvaldībās?

Pašvaldību atvērto datu dažādība un to izmantošana – sākot no kartēm, kas aizved vēlētāju līdz vēlēšanu iecirkņiem un izglītības vai kultūras iestādēm līdz prezervatīvu automātu atrašanās vietai pilsētā un suņiem draudzīgiem parkiem.

Lai uzzinātu vairāk, piedāvājam vairākus piemērus no pašvaldību pieredzes citviet pasaulē.

Jau iepriekš minētas dažādu valstu ierosmes, veidojot interneta vietnes – datu katalogus, kur atbilstošos formātos pieejami dati par centrālās pārvaldes darbu, piemēram, <http://data.gov.uk/linked-data> Lielbritānijā. Līdzīgas vietnes, kur uzkrāti vai caur saitēm uz pamatavotu pieejami „atvērtie dati”, veido arī pašvaldības:

Open Pins Vienna (Austrija)

<http://openpins.mgsolutions.at/en/#>

Open Pins Vienna ir Vīnes pilsētas atvērto datu katalogs aplikācijas veidā, kuru var uzstādīt uz iPhone telefona. Pati aplikācija parāda atrašanās vietu kādai Vīnē būtiskai vietai, lietai vai pasākumam. Piemēram, šī aplikācija iekļauj arī dažādas pazīstamas vai

iedzīvotājam nozīmīgas ēkas, kā arī Vīnes sabiedriskās labierīcības. Līdz ar to, izmantojot šo aplikāciju, lietotājs var viegli pieejamā veidā iegūt ikdienā pilsētā nepieciešamas ziņas.

Offenes Köln

<http://offeneskoeln.de>

Mājas lapā jebkurai personai pieejama informācija – dati un dokumenti par Ķēlnes pašvaldības darbību. Var sameklēt ielas, skvērus un aktivitātes. Iespējams meklēt ne tikai ar atslēgvārdiem, bet arī identificējot konkrētu dokumentu vai to veidu. Ir iespējams lejupielādēt datus no offeneskoeln.de datubāzes. Informācija ir pieejama ne tikai lejupielādei, bet arī izmantojot API (*Application programming interface*). Tā kā darbība uzsākta tikai 2012. gada februārī, ir izveidota arī vietne, kurā var paust savas idejas un ieteikumus, kā arī aplūkot citu piedāvājumus - novērtēt un komentēt tos.

Openly Local

<http://openlylocal.com/councils/open>

Openly Local ir var piekļūt dažādiem datiem par Lielbritānijas pašvaldību darbību. Lapa ir izveidota tā, lai lietotājam nebūtu jāmaldās, meklējot vajadzīgo. *Openly Local* mērķis ir pārvērst informāciju strukturētā veidā, proti, miksējumā vai salīdzinošā analizē – elektroniskai apstrādei draudzīgos formātos. Tāpat informāciju var savienot ar savu mājas lapu vai blogu, jo tiek izmantots *simple API*, kā arī *Google gadget* un *Ning* aplikācijas.

Atvērtie Stokholmas dati

<http://open.stockholm.se>

Stokholmas pilsēta piedāvā atvērtos datus darboties gribošajiem. Ja izveidotā aplikācija izdodas tāda, kas pēc izstrādātāja domām palīdz pilsētai, ir noderīga vietējiem iedzīvotājiem, uzņēmējiem, kā arī Stokholmas viesiem, pašvaldība aicina piedalīties konkursā, kurā var iegūt 10 000 SEK par labāko ideju, kā arī 30 000 SEK par labāko izveidoto aplikāciju. Vispieprasītākās aplikācijas ir saistītas ar ziņām par ikdienai nepieciešamiem sīkumiem – piemēram, vietu, kur atrodas vistuvākā pasta kaste vai bankomāts.

Helsinki Region infoshare

<http://www.hri.fi>

Šī interneta vietne ir tiešsaistes serviss, kas palīdz visvieglākajā veidā atrast, iegūt un izmantot publisko informāciju no Helsinku reģiona. Dati galvenokārt ir statistiski, taču pašvaldība piedāvā arī cita veida ziņas. Interneta vietne izveidota, lai uzlabotu iedzīvotājiem piedāvāto elektronisko pakalpojumu funkcionalitāti un nodrošinātu datu pieejamību katram interesantam. Mājas lapa piedāvā iespēju nosūtīt savus pieteikumus par to, kādus datus vai pakalpojumu pilsētas iedzīvotāji vēlētos saņemt, kā arī iegūt atbildi par idejas izstrādes iespējamību.

Jau ir izstrādātas šādas aplikācijas - prezidenta vēlēšanu rezultāti Helsinkos, aplikācija *Helsingin liikenneonnettomuudet*, kas Helsinku kartē parāda vietas, kurās ir notikuši ceļu satiksmes negadījumi un norāda uz to smagumu, kā arī ziņas velosipēdistu un mopēdistu drošībai.

Berlin Open Data

<http://daten.berlin.de>

Berlin Open Data ir daļa no Berlīnes atvērto datu portāla, kas izveidots, lai nodrošinātu pašvaldības datu brīvu pieejamību interesentiem. Līdztekus datu izvietojšanai ir izstrādātas arī atsevišķas aplikācijas, kas vizualizē statistisko informāciju. Piemēram,

aplikācija *Ozone sonar* sniedz informāciju par ozona daudzumu Berlīnes gaisā. Ir arī aplikācija *Wheelmap*, kas palīdz personām ar kustību traucējumiem atrast vietas, kuras tiem būs viegli pieejamas un paredzēt iespējamus šķēršļus. Šo aplikāciju ir iespējams lietot arī Iphone.

Parīze, Francija

<http://opendata.paris.fr>

Interneta vietne, kurā informāciju (atvērto datus) publicē visas Parīzes iestādes. Lapa piedāvā gan viegli meklējamu datu sarakstu, gan informāciju par jaunākajām ievietotajām datu kopām, kā arī ziņas par to, kuras no tām tiek visbiežāk pieprasītas vai izmantotas. Lapas veidotāji stāsta, ka pavisam drīz lapas lietotāji varēs arī iesniegt lūgumus par datu kopām, kuras tie vēlētos saņemt no Parīzes pašvaldības iestādēm.

Kas notiek ar pašvaldību atvērtajiem datiem?

Atvērto datu dažādība pašvaldībās ir tik pat pārsteidzoša, cik radoša ir to izmantotāju doma – sākot no kartēm, kas aizved vēlētāju līdz vēlēšanu iecirkņiem un izglītības vai kultūras iestādēm līdz prezervatīvu automātu atrašanās vietai pilsētā un suņiem draudzīgiem parkiem. Dati tiek izmantoti gan veidojot Interneta vidē lietojamas aplikācijas, gan pakalpojumus, gan, kas īpaši raksturīgs pēdējā laikā – viedtālrunu aplikācijas.

Piedāvājam vairākus piemērus no pašvaldību pieredzes citviet pasaulē:

Frankfurt Gestalten

<http://www.frankfurt-gestalten.de>

Parāda svaigākās ziņas Frankfurtes kartē, proti, iniciatīvas, ziņas par transportu, policijas iecirkņiem, presi, informāciju par pilsētu, būvlaukumus.

Apps for Amsterdam

<http://www.appsforamsterdam.nl>

Apps for Amsterdam ir Amsterdamas pašvaldības iniciatīva, kuras mērķis ir veicināt pašvaldības datu pieejamību un izmantošanu jaunu ideju radīšanai. Šīs interneta vietnes izveidotāji ir sadarbojušies ar studentiem un programmētājiem, lai varētu statistisko informāciju pārvērst praktiskās aplikācijās, kurās viegli ievietojamas un izmantojamas gan viedtālrunos, gan interneta mājas lapās, kā arī *Facebook* aplikāciju sadaļā. Pašvaldība kā mājas lapas uzturētājs regulāri rīko konkursus, kuros var piedalīties aplikāciju izstrādātāji un, līdzīgi kā citur pasaulē, arī šeit uzvarētāji – labākās aplikācijas izstrādātāji - saņem balvu. Amsterdamai ir izstrādātas aplikācijas *WC Vinder* - tualetes meklētājs; *PLAY!Amsterdam*, kas palīdz atrast dažādas atpūtas vietas, kā arī parāda to GPS koordinātes, fotogrāfiju, aprakstu un atrašanās vietu kartē.

The heat map of England

<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/mar/29/heat-map-decc?CMP=twf fd>

http://ceo.decc.gov.uk/en/ceol/cms/heatmap/user_guide/user_guide.aspx

Kartē, kuru izveidojis Ilgtspējīgas enerģijas centrs (*Centre of Sustainable Energy*), tiek apkopota informācija par ēku siltumefektivitāti visā Lielbritānijā. Tā tiek attēlota, vizualizējot ēku izdalītā siltuma intensitāti dažādās krāsās. Karte sniedz aktuālu un nodrošīgu informāciju gan politikas veidotājiem un plānotājiem, gan iedzīvotājiem. Savukārt pašvaldības šo karti var izmantot kā pirmo posmu izstrādājot enerģētikas un energoefektivitātes attīstības plānus.

Train stations in Britain listed and mapped: find out how busy each one is

<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2011/may/19/train-stations-listed-rail>

Kartē tiek parādīts, cik noslogotas ir Lielbritānijas dzelzceļa stacijas. Dati tiek veidoti izmantojot ziņas par to, cik daudz ir pārdotas biļetes, kā arī informāciju par to, kurās pieturās vilcienā iekāpj/izkāpj visvairāk pasažieru. Ziņu avots ir elektroniskā vilcienu biļešu sistēma, kā arī ziņas par biļešu tirdzniecības dinamiku. Analīze tiek veidota, apkopojot ziņas par pēdējiem diviem gadiem. Līdz ar to, ja staciju kartē redzat sarkanā krāsā, tas nozīmē, ka ir mazāk pasažieru nekā iepriekšējā gadā; zilā krāsā, ka nav nekādu izmaiņu; zaļā krāsā, ka pasažieru skaits ir pieaudzis.

Cognitive cities

<http://cognitivecities.com>

Mājas lapā tiek publicētas dažādas ziņas par pilsētu izaugsmi. Veidotāju mērķis ir attīstīt un veicināt gudras, noturīgas pārmaiņas, kuras ir balstītas jaunāko tehnoloģiju izmantošanā, ir pieejamas plašam cilvēku lokam un veicina radošumu.

Oklahomas štats, ASV

<http://ok.gov/about/mobile.html>

Oklahomas štata pārvalde savā mājas lapā piedāvā aplikācijas mobilajiem telefoniem (iPhone un Android operētājsistēmām). Aplikāciju izstrādājusi pati pašvaldība, un tās lietotājs var ātri atrast pašvaldību aģentūras, kas sagrupētas pēc kategorijām vai atslēgvārdiem. Aplikācija uzreiz parāda kontaktinformāciju - telefona numuru un adresi, kā arī no aplikācijas uzreiz var veikt zvanu. Aplikācijā arī tiek ziņots par Oklahomas pārvaldes jaunākajām ziņām un šī štata aģentūru paziņojumiem.

Bostona, ASV

<http://www.cityofboston.gov/DoIT/apps/>

Bostonas Inovāciju un tehnoloģiju departaments izstrādā aplikācijas, lai palielinātu pilsoņu līdzdalības iespēju un iesaistes kvalitāti Bostonas pilsētas pārvaldē, kā arī lai palielinātu Bostonas pilsētas pārvaldes efektivitāti. Aplikācija *Citizens Connect App* palīdz Bostonas iedzīvotājiem un viesiem pašiem radīt labāku Bostonu, ziņojot pilsētas pārvaldei par kādām problēmām, piemēram, bedrēm vai grafiti. Lai varētu sākt ziņot, aplikācija ir jāielādē Android telefonā. To izdarījis, lietotājs var sākt tvītēt par problēmām vai arī zvanīt pašvaldībai tieši ar aplikācijas starpniecību.

Oklenda, ASV

<http://www2.oaklandnet.com/Government/o/PWA/index.htm>

Oklendas pilsēta piedāvā jaunu veidu, kā pēc iespējas vienkāršāk ziņot par pilsētā sastaptām problēmām. Proti, ar *SeeClickFix* aplikācijas palīdzību iedzīvotāji var ziņot par problēmām, ar kurām sastapušies pilsētā, piemēram, nelegālām izgāztuvēm, bedrēm uz ceļiem, grafiti utt. Šo aplikāciju ir iespējams lietot uz iPhone, Blackberry un Android telefoniem, kā arī datorā. Iedzīvotāji var iesūtīt šos ziņojumus kopā ar foto attēliem. Ar aplikācijas palīdzību katrs iesniedzējs var sekot līdž iesniegtajiem ziņojumiem un to izskatīšanas gaitai pašvaldībā.

Losandželosa, ASV

<http://cd2.lacity.org/app/index.htm>

Losandželosas pilsēta ir izveidojusi divas e-pārvaldes aplikācijas, lai varētu palielināt pārvaldes pārredzamību jeb caurspīdīgumu, atbildīgumu, kā arī lai uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti un pārvaldes īstenoto pasākumu /politiku efektivitāti Losandželosā.

Aplikācijas ir iespējams uzstādīt uz iPhone un Android telefoniem, un tā, tāpat kā citas minētās aplikācijas, ir bez maksas. Tāpat sabiedrībai vairs nav jāgaida brīdis, kad sāks strādāt pilsētas atbildīgie biroji, lai iegūtu informāciju vai iesniegtu ziņojumu. Ar pašvaldību var sazināties ar aplikācijas starpniecību. Aplikācijas arī piedāvā atjauninājumus, esošā kontaktinformācija ir savienota ar *Google* kartēm, līdz ar to iedzīvotāji tajās var atzīmēt, kurā vietā tieši ir kādas problēmas, piemēram, bedres vai citas nekārtības, par kuru novēršana ir atbildīga pašvaldība.

NYC BigApps

<http://challenges.nycbigapps.com>

NYC BigApps izmanto jaunākos tehnoloģiju sasniegumus Ņujorkai, lai padarītu pilsētu atklātu, pieejamu un saprotamu iedzīvotājiem un viesiem. Mājas lapā tiek piedāvāts, izmantojot Ņujorkas atvērtos datus, pašiem iedzīvotājiem izveidot aplikācijas. Labākajiem tiek piešķirta balva 50 000 USD apmērā. Tāpat mājas lapā var izteikt savas idejas par to, kādu aplikāciju indivīds vēlētos lietot, iesakot idejas citiem attīstītājiem. Ir izveidotas, piemēram, šādas aplikācijas: *Parking Finder* jeb stāvvietas meklētājs; *cultureNOW*, kas ir ceļvedis pa muzejiem, kā arī *Roadify* aplikācija, kas dod tiešsaistes informāciju par sabiedriskā transporta kavēšanos un citas ikdienā būtiskas ziņas par pilsētas dzīvi.

Iphone aplikācijas Londonas iedzīvotājiem

<http://iphoneappcafe.com/10-top-apps-for-london-residents>

Šajā interneta vietnē tiek ievietotas Iphone aplikācijas, kuras var uzstādīt Iphone tālruņos. Jau pieejamas šādas aplikācijas: *London Cycle Maps and Routes*, kas palīdz plānot laiku braucienam ar velosipēdu, kā arī parāda cik ilgs laika posms vēl ir jāpavada ceļā. *London Vouchers Free* ir aplikācija, kas domāta atlaižu meklētājiem Londonā un parāda vietas, sākot no veikaliem, restorāniem un bāriem līdz pat mākslas galerijām, kur noteiktā brīdī pieejami izdevīgākie piedāvājumi.

Kas notiek Rīgā?

Rīgas pašvaldības un tās iestāžu mājas lapās atrodam samērā daudz piemēru ar mūsdienīgiem sabiedrībai būtiskas vai vienkārši noderīgas informācijas pasniegšanas piemēriem.

Ir izveidota pašvaldības rotaļu [laukumu karte](#), citā kartē iezīmēti [veloceļi un velomaršruti Rīgā](#), aplūkojama arī [Rīgas skolu karte](#).

Pašvaldība sniedz ziņas arī par ielu remontdarbiem Rīgā - [Rīgas ielu remontdarbu karte](#) - un informācija par [trokšņa līmeņa mērījumu rezultātiem](#) pilsētā un [gaisa piesārņojuma līmeni](#) dažādās pilsētas vietās.

Pilsētas iedzīvotājiem un viesiem, pieejama arī cita ikdienā noderīga informācija, piemēram, par [sabiedriskā transporta kustību pilsētā](#), tostarp ērtākā maršruta plānotājs.

Mājas lapa <http://rigis.lv/> piedāvā plašu Rīgas Ģeogrāfiskās informācijas klāstu.

Tomēr neviena no iepriekš minētajām mājas lapām nesniedz lietotājam iespēju ērti un nepastarpināti iegūt karšu izveidē lietotos sākotnējos datus, t.i. nekalpo kā pašvaldības atvērto datu avots.

Par atvērto datu trūkumu liecina arī datu atkalizmantošanu mājas lapās ievietotās norādes. Tā www.Balticmaps.eu, kuri piedāvā ziņas par remontdarbiem Rīgas ielās, norāda: "Rīgas ceļu remontdarbu vietas kartē tiek ņemtas automātiski ielasot datus no Rīgas domes Satiksmes departamenta".

Es pētu Rīgu: www.sus.lv

Lai nodrošinātu iespēju iegūt sīkāku informāciju (statistiku) par norisēm pilsētā, Rīgas Dome izveidojusi atsevišķu mājas lapu www.sus.lv jeb Stratēģijas uzraudzības sistēma. Lai gan vietnes pirmuzdevums nav nodrošināt atvērtus datus interesentiem, bet gan sniegt iespēju sekot pilsētas attīstībai, daļa no tajā pieejamās statistikas ir pieejama mašīnlasāmā un atkalizmantošanai draudzīgā formātā (CSV).

Patiesu atvērto datu piekritēju apbēdinās fakts, ka šādi pieejama vien jau atlasīta informācija, piemēram, konkrēta tabula – tā tad datu izlase – nevis pilna oriģinālo datu kopa.

Tomēr, neraugoties uz kritisko šī brīža atvērto datu situācijas vērtējumu Rīgā, jādomā, ka visu iepriekš minēto pakalpojumu un informācijas esamība dažādās pilsētas mājas lapās, kā arī acīmredzama spēja nodrošināt zināmu datu pieejamību atvērtā formā, liecina, ka Rīgas domei ir nepieciešamie resursi – dati un tehniskas iespējas - kļūt par atvērtiem datiem draudzīgu pašvaldību!

---

i <https://www.gov.uk/designprinciples>

ii <http://www.opengovdata.org/home/8principles>

iii Lai gan šīs idejas pirmsākums meklējams Amerikas Savienotajās valstīs vēl pagājušā gadsimta 60-70tajos gados

iv Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 17. novembra direktīva Nr. 2003/98/EK "Par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu". Aplūkojama: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0098:LV:HTML>

v Informācijas atklātības likums: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=50601>

vi Nozīmīgākie ES finansētie pētījumi par informācijas atkalizmantošanu un tās ekonomisko vērtību aplūkojami Eiropas Komisijas mājas lapā: http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/facilitating_reuse/economic_analysis/index_en.htm

Informācijai

Projektu „Rīga – atveries!” īsteno Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, biedrība „Kustība demokrātiskai domai” un Baltijas vides forums. Projekts tiek līdzfinansēts Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros. Šis ir viens no projektiem, kuru idejas tika nedefinētas 2011.gada nogalē atvērtā Rīgas iedzīvotāju foruma „Rīga dimd – iedzīvotāji runā” laikā.

Vairāk par projektu: www.providus.lv, www.kdd.lv, www.bef.lv.

**BIEDRĪBA
„KUSTĪBA
DEMOKRĀTISKAJAI
DOMAI”**

Rīga, 2012.gada aprīlis